

ADAM BOGUCHWAŁ ŠĚRACH (1724-1773)

Adam B. Šěrach urodził się w Nosaćicy w licznej, zasłużonej dla kultury serbołużyckiej rodzinie. W słowniku biograficznym¹ umieszczono siedem biogramów osób z tego rodu. Ojciec Adama Boguchwała, Adam Zachariasz Šěrach (1693-1758) był współzałożycielem powstałego w Lipsku w 1716 roku słynnego towarzystwa Serbske přědarske towarstwo (późniejszej „Sorabii”), którego celem była pomoc w nauczaniu się języka Serbołużyczan przez przyszłych księży. Wzorem było utworzone w latach 1706-1707 przy uniwersytecie w Lipsku Polnisches Predigerkollegium, które utrzymywało ścisłe związki z serbskimi studentami. „Sorabia” była ośrodkiem spotkań niemiecko-serbołużycko-polskich². Podobne związki łączyły Górne Łużyce z Czechami — przykładem jest Serbskie Seminarium w Pradze³.

---

¹ *Nowy biografiski słownik k stawiznam a kulturje Serbow*, red. J. Šořta, P. Kunze, F. Šěn, Budyšin 1984.

² P. N e d o, *Vorwort*, [w:] K. G. A n t o n, *Erste Linien eines Versuches über die alten Slaven Ursprung, Sitten, Gebräuche, Meinungen und Kenntnisse*, Bautzen 1976; H. P o h r t, *Karl Gottlob von Anton und die Slawen*, „Zeitschrift für Slavistik” 1968, nr 13, s. 712-721.

³ Wzajemne związki uczonych pielęgnowano od wczesnego oświecenia. Uchodźcy religijni z Czech i Moraw przyczyniali się do rozwoju rzemiosła i manufaktur. Sytuacja polityczna w Czechach, powstanie chłopskie w 1775 r. i zniesienie osobistego poddaństwa w 1781 r. pobudziły umysły wielu obywateli Górnych Łużyc. Szerzej na ten

Adam Boguchwał Šerach studiował w latach 1743-1746 teologię, filozofię oraz nauki przyrodnicze na uniwersytecie w Lipsku, następnie w latach 1746-1748 pracował w parafiach w Rózborku i Budziszynie, aby w 1748 roku osiąść już na całe życie na parafii w Małym Budziszynie. Opublikował w 1743 roku po łacinie staroserbską mitologię *De idolis Soraborum*. Podobnie jak ojciec został członkiem Serbskiego Towarzystwa w Lipsku. W 1751 roku przełożył na język serbski wraz z J. G. Bëmarjem, J. B. Langiem oraz J. Mjenjem *Postyllę domową* Marcina Lutra; był autorem i współautorem również innych prac teologicznych. Wyrazem jego zainteresowań historią Serbołużyczan była wydana w 1755 roku *Schutzschrift für die alten Slaven und Wenden*. W pracy tej rozprawił się ze średniowiecznymi, nieprzychylnymi Serbołużyczanom poglądami kronikarza Helmolda⁴. Największą popularność osiągnął Šerach jako wybitny badacz i praktyk w dziedzinie pszczelarstwa. Między innymi w 1766 roku założył *Physikalisch-oeconomische Bienengesellschaft* na Górnych Łużycach, a także pierwsze czasopismo poświęcone pszczelarstwu „*Abhandlungen und Erfahrungen der Oeconomischen Bienengesellschaft der Oberlausitz*”, które ukazywało się w latach 1766-1771. Opublikował na temat pszczelarstwa szereg książek, z których najważniejsze to: *Der Sächsische Bienenmeister* (Lipsk 1769), *Ausführliche Erläuterung der unschätzbaren Kunst, junge Bienenschwärme oder Ableger zu erzielen* (Budziszyn 1770), *Melitto-Theologia. Die Verherrlichung des Glorwürdigen Schöpfers aus der wunder-vollen Biene* (Drezno 1767); wymieniona na końcu książka ma literacki, baśniowy charakter⁵.

Warto przypomnieć, że po okresie stopniowego upadku bartnictwa i pasiecznictwa pod koniec XV wieku od lat sześćdziesiątych XVI wieku nastąpił jego rozwój. Šerach miał na Górnych Łużycach bardzo znanego poprzednika J. Nickela, którego praca *Unterricht von den Bienen* została wydrukowana w Zgorzelcu w 1568 roku⁶. Również w Polsce temat ten znalazł godnego autora w osobie W. Kąckiego; jego książka *Nauka koło pasiek* ukazała się w Zamościu w 1614 roku.

Osiągnięcia i doświadczenie Šeracha w hodowli pszczół miały ogromne znaczenie gospodarcze. Obdarzano go licznymi honorami, między innymi przynależnością do wielu towarzystw naukowych, a nawet złotym medalem i członkostwem Towarzystwa Ekonomicznego w Petersburgu. U Šeracha w Małym Budziszynie przebywali przez dłuższy czas trzej studenci rosyjscy, którzy na rozkaz carycy Katarzyny II mieli nauczyć się pszczelarstwa.

---

temat: J. Š o ł t a, *Ökonomische und Soziale Probleme der frühen Geschichte der Oberlausitzischen Gesellschaft der Wissenschaften*, [w:] *Wirtschaft, Kultur, Nationalität*, Berlin 1990, s. 12-30.

⁴ *Nowy biografiski słownik ...*, s. 538.

⁵ *Ibidem*, s. 539.

⁶ S. I n g l o t, *Śląska literatura rolnicza i czasopisma od XVI do XVIII wieku jako źródła do dziejów wsi i rolnictwa*, „Lud” 1961, t. 46, s. 154.

Obok pracy duszpasterskiej i pszczelarstwa pasją życiową Šēracha było badanie historii Serbołużyczan. Dużym sukcesem wydawniczym z okazji półwiecza „Sorabii”, dla uczczenia zasług Šēracha oraz Ponicha⁷, stała się okolicznościowa publikacja (oparta w dużej mierze na materiałach rękopiśmiennych Ponicha), która ukazała się pod redakcją diakona B. Langa w Budziszynie w 1767 roku pod tytułem *Kurzer Entwurf einer Oberlausitzisch-wendischen Kirchenhistorie*. Warto dodać, że tego samego roku ukazało się w Zgorzelcu dzieło Ch. Knautha *Derrer Oberlausitzer Sorbenwenden umständliche Kirchengeschichte*, w którym autor poza historią chrześcijaństwa ujął także informacje na temat pochodzenia Słowian, religii pogańskiej oraz losów języka Serbołużyczan⁸. Fakty te świadczą o rozumieniu potrzeby badania i dokumentowania historii autochtonicznej ludności Łużyc, zarówno przez uczonych pochodzenia serbskiego, jak i niemieckiego.